

ВСТУП

Містобудування – комплексна багатогранна діяльність суспільства, що спрямована на створення матеріально-просторового середовища життєдіяльності людини у поселеннях та районах розселення. Однією з основних дисциплін, яка вивчається у контексті цієї діяльності, є містобудівне проектування.

Містобудівне проектування направлене на комплексну організацію і формування матеріально-просторового і духовного середовища для громадської життєдіяльності у різних населених пунктах і районах розселення країни. Саме на етапі проектування закладаються повноцінні комплексні умови для організації міського середовища.

Одним з надійних засобів та інструментів удосконалення процесу містобудівного проектування є узагальнення теоретичних основ та практичних навичок, вітчизняного та зарубіжного досвіду організації міського середовища. У запропонованому підручнику зреалізовані сучасні підходи до викладання дисциплін, пов'язаних із проектуванням об'єктів у містобудівному середовищі.

Він складається із вступу, передмови, восьми розділів та списку використаних джерел. Окрім того, кожен розділ проілюстрований матеріалами, містить контрольні запитання та посилання на використані джерела.

Підручник містить вісім розділів, які розкривають проблеми формування міста як цілісного об'єкта:

у *передмові* визначено тенденції урбанізаційного розвитку України;

у *першому розділі* висвітлено питання системи розселення, які об'єднують передумови формування систем розселення, систему розселення у масштабі країни та її роль у містобудівному плануванні в Україні;

у *другому* – визначено проблематику функціонування сучасного міста та описано просторово-планувальну організацію міської території;

у *третьому* – окреслено стадії містобудівної документації, визначено особливості розроблення генерального плану, плану зонування та детального плану території;

у *четвертому* – визначено роль транспорту у планувальній організації міста і описано транспортну систему міста, вулично-дорожню мережу, транспортно-пересадкові вузли, організацію руху транспорту у місті та способи зберігання автотранспортних засобів у місті;

у *п'ятому* – описано значення громадських центрів у структурі міста та їх відмінність від загальноміського центру, визначено передумови їх просторової організації та їх складові, значення громадських просторів та критерії їх оцінки у сучасному місті;

у шостому – розкрито естетичний аспект формування міста, окреслено просторову організацію міського середовища, описано принципи і засоби композиції у містобудуванні;

у сьомому – сформульовано роль історичного середовища та культурної спадщини в структурі сучасного міста;

у восьмому розділі розкрито екологічний аспект, зокрема вплив урбанізації на стан довкілля, особливості екологічного стану міст України, екологічні аспекти містобудування, екологічну оцінку території міста, містобудівні заходи з охорони довкілля, санітарне очищення, захист від шуму, захист від вібрації, електричних і магнітних полів, випромінювань та опромінювань.

Мета підручника – сформулювати базові положення щодо комплексного підходу до проєктування містобудівних об'єктів. Цієї мети можна досягти за рахунок виконання таких завдань:

- розуміння тенденцій урбаністичного розвитку України та систем розселення;
- засвоєння систематизованих знань про об'єкти містобудування;
- формування естетичної позиції та розуміння композиції міста;
- оцінка культурної спадщини міста та врахування її у містобудівному проєктуванні;
- уміння аналізувати та описувати урбаністичне середовище міста;
- розуміння містобудівних підходів до проєктування складових територіальної структури та окремих об'єктів;
- засвоєння стадій виконання містобудівної документації;
- ознайомлення з містобудівними заходами з охорони довкілля;
- самостійне вирішення задач дослідницького характеру.

Підручник призначений для здобувачів вищої освіти спеціальності 191 “Архітектура та містобудування” ОПП бакалавр – 6.191.00.00 Архітектура та містобудування та ОПП магістр: 8.191.00.01 Архітектура будівель і споруд; 8.191.00.02 Містобудування; 8.191.00.03 Дизайн архітектурного середовища; 8.191.00.04 Реставрація пам'яток архітектури та містобудування і реконструкція об'єктів архітектури, а також ОНП магістр – 3.191.00.00 Архітектура та містобудування.

У підручнику подаються професійні поняття та терміни, опанування якими є важливою складовою у підготовці майбутніх спеціалістів. Він буде корисним і для студентів інших спеціальностей, які хочуть набути знань про розвиток та сутність міст.

Підручник складений на основі досвіду викладання професійних предметів на кафедрі містобудування Інституту архітектури та дизайну Національного університету “Львівська політехніка” та творчої діяльності викладачів.

Для полегшення розуміння викладеного матеріалу і можливості його самостійного вивчення усі теоретичні положення і завдання проілюстровані авторськими графічними схемами та ілюстраціями.

Автори вдячні рецензентам та незалежним експертам за корисні зауваження щодо поліпшення якості навчального посібника.